

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLERE EV İÇİ YAŞAM BECERİLERİNİN ÖĞRETİMİNDE FOTOĞRAF İPUCUNUN VE VIDEO İPUCUNUN KARŞILAŞTIRILMASI

Esra YAVUZASLAN TERZİ

Milli Eğitim Bakanlığı

esrayzaslan@gmail.com

0000-0001-6401-1292

Nuray ÖNCÜL

Anadolu Üniversitesi

noncul@anadolu.edu.tr

0000-0003-0099-0326

COMPARISON OF PHOTO PROMPTING AND VIDEO PROMPTING IN TEACHING DOMESTIC LIFE SKILLS TO INDIVIDUALS WITH AUTISM SPECTRUM DISORDERS

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Özet: Araştırmada otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan bireylere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde fotoğraf ipucunun ve video ipucunun etkililik ve verimlilikleri karşılaştırılmıştır. Araştırmanın katılımcılarından ve öğretmenlerinden ev içi yaşam becerilerine, fotoğraf ipucu ve video ipucuna yönelik görüş alınmıştır. Katılımcılar 12-14 yaşlarında OSB olan dört erkek bireydir. Araştırmada uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli kullanılmıştır. Çalışmanın iç geçerliliğini tehdit eden unsurları ortadan kaldırmak için üçüncü bir beceri kontrol beceri olarak belirlenmiş ve edinim evresi bitene kadar tüm katılımcılardan bu beceriye ilişkin başlama düzeyi verisi alınmıştır. Katılımcılar edinim evresini tamamladığından etkili ve verimli olarak seçilen yöntem ile kontrol becerinin öğretimi gerçekleştirilmiştir. Etkililik bulgularına bakıldığında OSB olan bireylere ev içi yaşam becerilerinin kazandırılmasında tüm bireylerde fotoğraf ipucunun ve video ipucunun her ikisinin de etkili olduğu görülmüştür. Verimlilik bulgularına bakıldığında, katılımcılar için video ipucunun daha verimli olduğu görülmüştür. İzleme ve genelleme bulgularında da katılımcıların becerileri koruduğu ve her iki öğretim yöntemiyle de genellebildiği görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: *Fotoğraf ipucu, Ev içi yaşam becerileri, Otizm spektrum bozukluğu, Video ipucu.*

Abstract: The effectiveness and efficiency of video prompting and photo prompting in teaching home life skills to people with OSB were compared in this study. The study's participants and teachers were polled on their thoughts on domestic life skills, photo tips and video suggestions. The participants are four male individuals with OSB aged 12 to 14 years. An adaptive alternating applications model was used in the research. A third skill control was chosen as a skill and start level data on this skill was acquired from all participants until the acquisition phase was completed in order to exclude the aspects that threatened the study's internal validity. The control skill was taught using the approach determined as effective and efficient after the participants finished the acquisition phase. When the efficacy findings were evaluated, it was discovered that photo prompting and video prompting were equally successful in conveying home life skills to people with OSB in all persons. The video tip was found to be more efficient for the participants when the efficiency findings were analyzed. Individuals maintain the acquisition stage of the skill after completion and may generalize it using both teaching techniques, according to the monitoring and generalization findings.

Keywords: *Autism spectrum disorder, Domestic life skills, Photo prompting, Video prompting.*

GİRİŞ

Bağımsız yaşam becerileri, yetersizlikten etkilenmiş bireylerin diğer bireylere bağımlı olmadan yaşayabilmesi için sahip olması gereken becerilerdir (Çankaya, 2013). Bağımsız yaşam becerileri; günlük yaşam becerileri hem ev içinde hem de ev dışında çocuğun bağımsız olarak yaşaması, özbakım ve fiziksel görünüşünü koruması için gerekli olan beceriler olarak tanımlanır (Varol, 2005). Bu beceriler; yemek yeme becerileri, giyinme becerileri, öz bakım becerileri, ev içi beceriler, yaşam ve toplumsal uyum becerileri olarak sıralanabilir (Carter ve Green, 2014; Wolfe ve Domire, 2014; Yavuz, 2016)).

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan çocuklar için evde, okulda ve bulunduğu çevrede bağımsız yaşam becerilerini artırmak esastır. OSB olan çocuklara bu becerilerin öğretimi olabildiğince erken bir süreçte başlaması kritik bir öneme sahiptir. Günlük yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan yöntem ve stratejiler okuldan sonra bağımsız yaşama geçişte de oldukça önemli bir araç olacaktır. OSB olan çocuklar bağımsız yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan azami becerileri edinmiş olmaları ilerleyen dönemde yol gösterici olup sistematik planlamayı sağlayacaktır (Kim ve Turnbull, 2004). Ayrıca okul yaşamından okul dışı yaşama geçiş sürecindeki yetersizlikten etkilenmiş bireylerin bağımsız yaşama ilişkin becerileri geliştirmeleri, yaşam kalitelerinin artırılmasına olanak tanıyacaktır (Alwell ve Cobb, 2009). OSB olan bireylere günlük yaşam becerilerinden birisi olan ev içi becerilerin öğretiminin de erken yaşlarda öğretilmesi ve bu sürecin de yaşam boyu öğrenme içinde ele alınması oldukça önemlidir. Ayrıca bu becerilerin öğretimi bireyin yaşam becerilerine ilişkin düzenleme, planlama, karar verme gibi becerilerin gelişimi ve öğretiminde önemlidir (Browder ve Bambara 2000). OSB olan bireylere bağımsız yaşam becerilerini doğduğu andan itibaren kazanmak, toplumda kabul düzeylerini arttırmak amacıyla, var olan performansı ve sınırlılıkları doğrultusunda beceri öğretimi yapılması oldukça önemlidir (Browder ve Bambara, 2000). Bu nedenle bu süreçte kullanılacak olan yöntem, teknik ve stratejilere yer vermek gereksinimi ortaya çıkmıştır.

Bağımsız yaşam becerileri neredeyse tüm öğretim yöntem ve teknikleriyle öğretilmeye uygun becerilerdir. Yetersizlikten etkilenmiş bireylerde davranışçı yaklaşım temel alınarak dikkate alınan çeşitli yöntem ve teknikler bulunmaktadır. Bu bireyler işitsel uyarıların düzenleme de ve

sınıflandırmada güçlük yaşadıklarından görsel desteklerin kullanılması daha çok tercih edilmektedir. Görsel destek sağlama amaçlı kullanılan teknolojik araçlar hem küçük hem de kullanışlı olması nedeniyle oldukça yaygın bir kullanım alanına sahiptir (Murdock, Ganz ve Crittendon, 2013). OSB olan çocuklara bağımsız yaşam becerilerinin öğretiminde de fotoğraflı ve videolu öğretim paketleri yer almaktadır. Bu nedenle OSB olan çocuklara hedef davranış öğretiminde video temelli uygulamaların kullanılması söz konusu olmaktadır (Değirmenci ve Tekin-İftar, 2012). Ayrıca bir öğretim yönteminin kullanıldığı ya da birden çok yöntemin birleştirildiği öğretim paketleri ile bu becerilerin öğretimi yapılmaktadır. Bu durum aileler, akranlar ya da araştırmacılar tarafından uygun öğretim yöntemi ve tekniği kullanılarak OSB olan çocuklara bağımsız yaşam becerilerinin öğretimini mümkün kılmaktadır (Çattık ve Ergenekon, 2019).

Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara bağımsız yaşam becerilerinin kazandırılmasında görsel destekli öğretim yöntemlerinin kullanıldığı bir çok araştırma vardır (Video ipucu kullanılarak öğretilen beceriler, günlük yaşam becerileri başlığıyla (Mechling, Ayres, Foster, Bryant, 2012 ; Cannella-Malone vd., 2013; Horn, 2008; Johnson, Blood, Freeman ve Simmons 2013; Laarhoven, vd., 2010; Sigafos, vd., 2005; Sigafos, vd., 2007), mısır patlatma becerisi (Sigafos, vd., 2005), çamaşır makinesinde çamaşır yıkama becerisi (Horn, 2008), yemek hazırlama becerisi (Laarhoven, Kraus, Karpman, Nizzi, Valentino, 2010), boş vakit becerilerinin öğretimi (Gies, 2012; Yanardağ , Akmanoğlu ve Yılmaz, 2013), masa ve cam silme becerilerinin öğretiminde (Wu, Cannella-Malone, Wheaton ve Tullis, 2016) ; Fotoğraf ipucu kullanılarak öğretilen beceriler ise öğle yemeği hazırlama, içecek hazırlama gibi becerilerin (Pierce ve Schreibman,1994), mutfak becerilerinin (Mechling ve Stephens, 2009), yemek pişirme becerilerinin (Mechling ve Gustafson, 2009), etkinlikler arası geçiş becerilerinin (Cihak, 2011), okuduğunu anlama becerilerinin (Rae, 2018) ve akademik becerilerin (Cihak, Wright ve Ayres, 2010)).

Okul sonrası süreçte OSB olan ergenler zamanlarının büyük bir bölümünü evde veya toplumsal ortamlarda geçirmektedir. Toplumdaki her bireyden olduğu gibi OSB olan ergenlerden de evde ve toplumda birtakım sorumlulukları ve rolleri yerine getirmesi beklenmektedir. Bu nedenle de ev içi yaşam becerileri OSB olan bireylerin bağımsız bir yaşam sürdürmelerinde oldukça önemlidir. Bu bireylerin ev içi yaşam becerilerini öğrenmesi için çeşitli öğretim yöntemlerini kullanmalarını gerektirmektedir. Söz konusu öğretim yöntemlerinden ikisi fotoğraf ipucu ve video ipucudur (Yavuz, 2016).

Alanyazında fotoğraf ipucu çok sayıda becerinin öğretiminde ayrıca da OSB olan bireylere çeşitli becerilerin öğretiminde de kullanılmıştır. Kendini yönetme, uyaran kontrolü ve tepki genellemesi becerileri (Pierce ve Schreibman, 1994), beceri edinme ve görev sürdürme becerileri (Spencer, 2002), akademik beceriler (Cihak, Wright ve Ayres, 2010), çamaşır katlama ve makarna yapma becerileri (Laarhoven, Kraus, Karpman, Nizzi, Valentino 2010), etkinlikler arası geçiş becerileri (Cihak, 2011), röntgen çekilmesi, yaşamsal bulguların alınması, fiziki muayene, boy ve kilo alınması, göz muayenesi gibi beceriler (Chebuhar, McCarthy, Bosch, Baker, 2012), günlük yaşam ve motor beceriler (Kellems, Frandsen, Cardon, Knight, Andersen, 2018), okuduğunu anlama becerisi (Rae, 2018), sözel kategorizasyon yapma becerisi (Glodowski ve Rodriguez, 2019) gibi beceriler yer almaktadır.

Alanyazında video ipucu ile öğretim yöntemi birçok farklı öğretim yöntemleriyle karşılaştırılmıştır. OSB olan bireylere çeşitli becerilerin öğretiminde fotoğraf ipucu ve video ipucunun karşılaştırıldığı (Laarhoven, Kraus, Karpman, Nizzi, Valentino , 2010), video ipucunun fotoğraf ipucundan daha etkili olduğu (Mechling ve Gustafson, 2009), video ipucunun video modelden daha etkili olduğu (Cannella-Malone, vd., 2011; Canella-Malone vd., 2006) gözlenmektedir. Ayrıca video ipucunun farklı biçimlerde de uygulanmasının karşılaştırıldığı araştırmalar da vardır. Bu araştırmalara göre hata düzeltmeli video ipucunun hata düzeltmesiz video ipucundan daha etkili olduğu (Wu, Cannella-Malone, Wheaton ve Tullis , 2016), video ipucunun video modelden daha etkili olduğu (Cannella-Malone vd., 2006), araştırmacı tarafından geliştirilen video ipucunun ticari olarak geliştirilenden daha etkili olduğu (Mechling vd., 2013), sözel anlatım içeren video ipucunun sözel anlatım içermeyen video ipucundan etkililik açısından farkı olmadığını (Bennet, vd., 2013; Kaya, 2015) kanıtlayan araştırmalar da göze çarpmaktadır.

OSB olan bireylerde fotoğraf ipucu ve video ipucunun karşılaştırıldığı (Kellems vd., 2017; Laarhoven, vd., 2010; Mechling ve Gustafson, 2009) sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmaların birkaçında, giysi katlama ve makarna yapma, yemek pişirme, topu üstten atma, geriye doğru yürüme, atlama krikoları yapma, ayna yıkama, diş fırçalama ve muz kesme gibi beceriler yer almıştır. Araştırmanın bulgularında sırasıyla video ipucunun tüm becerilerde fotoğraf ipucundan daha etkili olduğu bulunurken, diğerinde iki yöntem arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bir diğerinde ise her iki yöntemin de becerilerin öğretiminde etkili olduğu, ancak

fotoğraf ipucuyla öğretilen becerilerin daha hızlı öğrenildiği gözlenmiştir (Kellems vd., 2017; Laarhoven vd., 2010; Mechling ve Gustafson, 2009). Sınırlı sayıda ulaşılan çalışmaların sonucundan da yola çıkarak elde edilen bulgulara dayalı olarak araştırma gereksinimi doğmuştur. Çalışmaların sonuçları göstermiştir ki, video ve fotoğraf ipucuyla öğretim görsel sürece hizmet etmesi nedeniyle, planlanan öğretimin OSB olan bireylere beceri kazandırmada etkili olmuştur.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, fotoğraf ipucu ve video ipucunun etkililiğinin ve verimliliğinin karşılaştırılması amacıyla uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modeli ile araştırma yürütülmüştür. Bu modelin uygulanmasında iki ya da daha fazla bağımsız değişkenin, iki ya da daha fazla geriye dönüşü olmayan bağımlı değişken üzerindeki etkililikleri karşılaştırılır. Uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde bağımsız değişkenlerin uygulamalarını gün içinde her iki yöntemi de uygulayarak ya da bir oturumda her iki yöntemi de uygulayarak hızla dönüştürülmelidir. Bu model başlama düzeyi evresi, iki ya da daha fazla bağımsız değişkenin karşılaştırıldığı uygulama evresi; başlama düzeyi evresi, karşılaştırmanın yapıldığı uygulama evresi, daha etkili ya da verimli olan yöntemle uygulamaya devam etme şeklinde düzenlenir (Holcombe, Wolery ve Gast, 1994, Sındelar vd., 1985, Holcombe vd., 1994). Ayrıca araştırma modeline göre çalışılan becerilerin aynı zorluk düzeyine sahip olmasına, birbirinden bağımsız olmasına, işlevsel olmasına dikkat edilmiştir. Taşıma etkisinin kontrol edilebilmesi için iki oturum arasında en az bir saatlik zaman bırakılmıştır. Bunun yanı sıra bir katılımcıya bağımlı değişkenin biri video ipucu ile öğretilirken, diğer bağımlı değişkenin fotoğraf ipucu ile öğretilmesine dikkat edilmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları belirlenmeden önce Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Kararı alınmıştır. Araştırmanın katılımcılarını; araştırmacı, modeller, öğretmenler, öğrenciler ve gözlemci oluşturmaktadır. Bu araştırma, Recep Birsin Özen Özel Eğitim Uygulama Merkezi' ne devam eden yaşları 12-14 arasında değişen ilköğretim çağındaki dört erkek OSB olan bireyle gerçekleştirilmiştir. Söz konusu okul, araştırmacının görev yaptığı okul olduğundan araştırmanın katılımcılarını ve velilerini önceden tanıdığı öğrencilerden

seçilmiş ve aileleri ile gerekli görüşmeler yapılmış, sözlü ve yazılı izinler alınmıştır. Araştırmaya katılabilmeleri için öğrencilerin bazı önkoşulları sağlamaları gerekmektedir.

Öğrenciler

Bilal 14 yaşında OSB tanısı almış 4. sınıf öğrencisidir. Bilal beş- altı hareket gerektiren yönergeleri yerine getirir, resimdeki bir olayı basit kelimelerle ifade eder, isteklerini dile getirip, istemediği şeyleri de reddeder. Bilal yedi ya da sekiz cümlelik metinleri okur, kim, nerede, nasıl, niçin sorularını cevaplar, verilen metinlerin resimlerini yorumlar ya da sorularını sözlü olarak cevaplar. Ayrıca sosyal bağlamda selamlaşma, sohbet başlatma ve biriyle iki ya da üç cümlelik diyalog kurabilme becerisine sahiptir. Bilal temizlik yapma, yatağını düzeltme, kendi kıyafetlerini katlama, sandviç yapma, tost yapma, çay demleme, sofraya kurma, bulaşık toplama ve yıkama becerisine sahip değildir.

Ahmet Fatih 14 yaşında OSB tanısı almış 3. sınıf öğrencisidir. Ahmet Fatih iki ya da daha fazla eylem içeren yönergeleri yerine getirir. Resimde gördüğü olayları art arda iki ya da üç cümle ile ifade eder, isteklerini dile getirip, istemediği şeyleri de reddeder. Ahmet Fatih iki ya da üç cümlelik metinleri okur. Ayrıca sosyal bağlamda selamlaşma, sohbet başlatma ve biriyle iki ya da üç cümlelik diyalog kurabilme becerisine sahiptir. Ahmet Fatih temizlik yapma, yatağını düzeltme, kendi kıyafetlerini katlama, sandviç yapma, tost yapma, çay demleme, sofraya kurma, bulaşık toplama ve yıkama becerisine sahip değildir.

Abdullah 14 yaşında OSB tanısı almış 4. sınıf öğrencisidir. Abdullah iki ya da daha fazla eylem içeren yönergeleri yerine getirir. Resimde gördüğü olayları art arda iki ya da üç cümle ile ifade eder, isteklerini dile getirip, istemediği şeyleri de reddeder. Abdullah iki ya da üç cümlelik metinleri okur. Ayrıca sosyal bağlamda selamlaşma, sohbet başlatma ve biriyle iki ya da üç cümlelik diyalog kurabilme becerisine sahiptir. Abdullah temizlik yapma, yatağını düzeltme, kendi kıyafetlerini katlama, sandviç yapma, tost yapma, çay demleme, sofraya kurma, bulaşık toplama ve yıkama becerisine sahip değildir.

Rıdvan 12 yaşında OSB tanısı almış 3. sınıf öğrencisidir. Rıdvan beş ya da daha fazla eylem içeren yönergeleri yerine getirir. Resimde gördüğü olayları art arda yedi ya da sekiz cümle ile ifade eder, isteklerini dile getirip, istemediği şeyleri de reddeder. Rıdvan on ya da on iki cümlelik metinleri

okur. Kim, nerede, nasıl, niçin sorularını cevaplar, verilen metinlerin resimlerini yorumlar, sorularını cevaplar ve söylenen yedi ya da sekiz sözcüklü cümleleri yazma becerilerine sahiptir. Ayrıca sosyal bağlamda selamlaşma, sohbet başlatma, sürdürme, bitirme ve en az üç ya da dört cümlelik diyalog kurabilme becerilerine sahiptir. Rıdvan temizlik yapma, yatağını düzeltme, kendi kıyafetlerini katlama, sandviç yapma, tost yapma, çay demleme, sofrayı kurma, bulaşık toplama ve yıkama becerisine sahip değildir. Araştırmaya katılan öğrencilerin özellikleri Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri

Öğrenci	Yaş	Cinsiyet	Tanı
Bilal	14	Erkek	Otizm Spektrum Bozukluğu
Ahmet Fatih	12	Erkek	Otizm Spektrum Bozukluğu
Abdullah	14	Erkek	Otizm Spektrum Bozukluğu
Rıdvan	12	Erkek	Otizm Spektrum Bozukluğu

Araştırmacı ve Modeller

Araştırma Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Özel Eğitim Anabilim Dalı’nda yüksek lisans öğrencisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı On Dokuz Mayıs Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Zihin Engelliler Öğretmenliği Anabilim Dalı’ndan lisans derecesine sahiptir ve OSB olan öğrencilerle beş yıllık çalışma deneyimine sahiptir. Araştırmacı Erzurum Palandöken’de Recep Birsin Özen Özel Eğitim Uygulama Okulu’nda öğretmen olarak görev yapmaktadır.

Araştırmada fotoğraf ipuçlarının ve video ipuçlarının hazırlanması için yetişkin model kullanılmıştır. Araştırma modeli Marmara Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalı’nda lisans derecesi almış, OSB olan bireylerle beş yıllık çalışma deneyimi olan, araştırmacıyla aynı okulda görev yapan 27 yaşında bir erkek yetişkindir. Diğer model On dokuz Mayıs Üniversitesi Özel Eğitim Anabilim Dalı’nda lisans derecesi almış, OSB olan bireylerle beş yıllık çalışma deneyimi olan, araştırmacıyla aynı okulda görev yapan 26 yaşında bir kadın yetişkindir. Araştırmada iki

model kullanılmasının nedeni iki katılımcı öğrencinin kendi öğretmenlerini otorite olarak kabul etmesi, onlara uyarıcı teşkil etmek amacıyla kendi öğretmenleri model olarak kullanılmıştır. Modeller sofrayı kurma, sandviç hazırlama ve poşet çay demleme becerilerini yerine getirerek, fotoğraf ipucunun ve video ipucunun oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu beceriler için çekilen videolar bizzat uygulamacı tarafından yapılarak oluşturulan beceri analizine göre üçüncü kişi görüş/bakış açısıyla oluşturulmuştur.

Katılımcı Öğretmenler

Araştırmanın sosyal geçerlik verileri, Recep Birsin Özen Özel Eğitim Uygulama Okulu'nda OSB olan bireylerle çalışan on öğretmenden toplanmıştır. Katılımcı öğretmenlerin demografik özellikleri, OSB olan bireylerle çalışma deneyimleri, mezun oldukları alan bilgisi Tablo 2.'de yer almıştır. Öğretmenlerin isimleri sıra sayıları ile ifade edilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Öğretmen	Cinsiyet	Yaş	Deneyim	Mezuniyet
1	Erkek	26	4 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
2	Kadın	26	4 yıl	Görme Engelliler Öğretmeni
3	Kadın	27	4 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
4	Kadın	33	3 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
5	Kadın	29	5 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
6	Kadın	29	5 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
7	Kadın	26	4 yıl	İşitme Engelliler Öğretmeni
8	Kadın	35	15 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
9	Kadın	27	4 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni
10	Kadın	25	4 yıl	Zihin Engelliler Öğretmeni

Ortam ve Araç-Gereçler

Araştırmanın öğretim oturumları Recep Birsin Özen Özel Eğitim Uygulama Okulu'nun uygulama evinde bire-bir öğretim şeklinde planlanmıştır. Uygulama evi oturma odasıyla birleşik 12 metrekarelik mutfak, yatak odası ve tuvaletten oluşmaktadır. Araştırmanın yapıldığı uygulama

evinin mutfağında bir adet mutfak masası, dört tane sandalye, büyük boy buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, mutfak tezgâhı, su ısıtıcısı, kahve makinesi, mısır patlatma makinesi, çay makinesi, tost makinesi ve ankastre seti bulunmaktadır. Çalışmada kullanılan araç-gereçler her bir katılımcı için, bireyin yaşı, gelişim düzeyi, sahip olduğu beceriler ve gereksinimleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkenleri ev içi yaşam becerilerini gerçekleştirmek için öğretim oturumlarında kullanılan araç gereçlerin isimleri üç ayrı başlıkta listelenmiştir. Araştırmada kullanılan bu araç- gereçler Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3
Çalışılan Becerilerde Kullanılan Araç-Gereçler

Öğretim Oturumu Araç-Gereçleri		
Sofra Kurma Araçları	Sandviç Hazırlama Araçları	Poşet Çay Demleme Araçları
2 Adet küçük beyaz tabak	1 Adet tabak	Su ısıtıcı
2 adet su bardağı	1 adet küçük ekmek sepeti	Cam Şekerlik
2 adet küçük beyaz peçete	1 adet kaşar peynir tabağı	Poşet çay (yeşil çay)
2' şer adet metal çatal ve kaşık	1 adet salam tabağı	1 adet kupa
1 adet cam sürahi		Su
1 adet ekmek sepeti		Çay kaşığı

Genelleme Oturumu Araç-Gereçleri		
Sofra Kurma Araçları	Sandviç Hazırlama araçları	Poşet Çay Demleme Araçları
2 Adet büyük mavi tabak	1 Adet büyük mavi tabak	Su ısıtıcı
2 adet kulplu bardak	1 adet büyük pembe saplı ekmek sepeti	Plastik Şekerlik
2 adet büyük mor peçete	1 adet çedar peynir tabağı	Poşet çay (siyah çay)
2' şer adet plastik saplı çatal ve kaşık	1 adet fıstıklı büyük boy salam tabağı	1 adet fincan
1 adet plastik sürahi		Su
1 adet pembe saplı ekmek sepeti		Çay kaşığı

Çalışmada fotoğraf ipuçları ve fotoğraflarda yer alan her bir ev içi yaşam becerisi için 15*20 boyutlarında hazırlanmış olan beceri kitapçıkları, video ipucunun basamaklarını izlemeleri için ise tablet kullanılmıştır.

Bağımlı Değişken

Bu araştırmanın bağımlı değişkeni OSB olan bireylere sunulan ev içi yaşam becerileridir. Bağımlı değişkenler araştırmaya katılacak bireylerin gereksinmelerine göre belirlenmiştir. Uygulamacı araştırmanın yapıldığı okulda görev yaptığından, katılımcılardan bir tanesi de uygulamacının öğrencisi, iki tanesi de modellerin öğrencisi olması nedeniyle bireylerin kaba değerlendirmelerine hakimdir. Bundan dolayı birçok bağımlı değişken belirlenmiş, ihtiyaç hiyerarşisine göre katılımcıların aileleri görüşülerek aralarından üç beceri seçilmiştir. Bağımlı değişkenlerin birbirlerinden bağımsız olarak; fakat birbirlerine benzer ve aynı kolaylık seviyesinde olmalarına dikkat edilmiştir.

Bağımsız Değişken

Araştırmanın bağımsız değişkeni OSB olan bireylere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan fotoğraf ipucu ve video ipucudur. Araştırmada yetersizlikten etkilenmiş bireylere, ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde kullanılan fotoğraf ipucu ve video ipucunun etkililik ve verimliliğinin değişip değişmediği incelenmiştir.

Deney Süreci

Video ipucu ve fotoğraf ipucu kullanılarak öğretime geçmeden önce başlama düzeyi verileri toplanmıştır. Başlama düzeyi oturumlarında öğrencinin dikkatini çekme amacıyla dikkat sağlayıcı ipucu verilmiştir (Bilal, çalışmaya hazır mısınız?). Ardından çalışılacak beceriye ilişkin hedef uyaran sunulmuştur (“sofrayı kur/ sandviçi hazırla”). Hedef uyaran sunulduktan sonra katılımcının tepki vermesi için 20 saniye beklenmiş ve öğrencinin yapabildiği basamaklara veri toplama formunda doğru tepki (+), yapamadığı basamaklara yanlış tepki (-) biçiminde kaydedilmiştir. Başlama düzeyi verileri her bir öğrenci için beş oturum üst üste kararlı veri elde edinceye kadar devam ettirilmiştir.

Video ipucunun ve fotoğraf ipucunun nasıl kullanılacağı öğretildikten sonra öğretim oturumlarına geçilmiştir. Öğretim oturumlarında yanıt vermesi için beklenecek süre on beş saniye olarak belirlenmiştir ve üç oturum peş peşe %100 doğru performans gösterinceye kadar devam ettirilmiştir. Öğretim oturumları haftanın beş iş günü, her beceri için günde bir oturum ve her öğretim oturumunda bir deneme olacak şekilde planlanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce bireyin dikkati çekilmiştir (Merhaba Abdullah, çalışmaya hazır mısın?). Birey, hazır olduğunu gösteren sözlü ya da işaret tepkisinden sonra pekiştirilmiştir (Harikasın hazır olduğuna göre başlayabiliriz). Video ipucuyla öğretim yapılan oturumda ana yönergenin ardından on beş saniye içinde bireyin tablet kullanarak becerinin ilk basamağını gösteren videoyu başlatması ve izlemesi beklenmiştir. Fotoğraf ipucuyla öğretim yapılacak oturumda, aynı şekilde ana yönerge sonrasında on beş saniye içinde fotoğraf ipucunun yer aldığı dosyayı açıp becerinin ilk basamağının gerçekleştiği fotoğrafa bakması beklenmiştir. Bireyin videoyu izledikten ve fotoğrafa baktıktan sonra beceriyi sergilemesi doğru tepki olarak kabul edilmiştir. Fakat birey beceri basamağına ilişkin yanlış tepkide bulunursa o beceri basamağı uygulamacı tarafından öğretim sunulan bireyin arkası dönük olduğunda düzeltilmiş ya da yerine getirilmiştir.

Çalışma süresince öğrencilerin ev içi yaşam becerilerine dair performans düzeylerini belirlemek amacıyla günlük yoklama oturumları planlanmıştır. Günlük yoklama oturumları çalışılan iki beceride de ölçüt karşılanıncaya değin devam etmiştir. Birinci öğretim oturumu hariç diğer tüm oturumlardan hemen önce gerçekleştirilmiştir. Bu oturumlarda, başlama düzeyi verileri alınırken izlenen süreçler takip edilmiştir.

Çalışmada öğrenciler kazandıkları becerileri farklı ortamlara, kişilere ve araç-gereçlere genelleyip genellemediklerini saptamak amacıyla genelleme oturumları planlanmıştır. Öğrencilerin genelleme yapıp yapamadıkları ön test- son test uygulamaları ile değerlendirilmiş ve başlama düzeyi oturumları gibi gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın genelleme oturumları araştırmacı ile aynı okulda çalışan bir erkek bir kadın öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Genelleme oturumlarında kullanılan araç-gereçler öğretimde kullanılanlardan farklı ebatlarda, farklı renklerde, farklı malzemeden yapılmıştır.

Öğretilmesi hedeflenen her iki becerinin de edinim evresi bittikten sonra sadece başlama düzeyi verisi toplanan poşet çay demleme becerisinin öğretimi yapılmıştır. Kontrol becerisinin öğretimi

her bir katılımcıya da video ipucu ile yapılmıştır. Her iki yöntem ile öğretimde etkililik açısından fark olmadığından öğrenmenin daha hızlı gerçekleştiği yöntemle ya da daha az hatayla gerçekleşen yöntemle öğretim yapılmıştır. Kontrol becerinin öğretim oturumları hedef becerinin öğretim oturumlarıyla birebir aynı şekilde gerçekleştirilmiştir.

Katılımcılara kazandırılan becerileri öğretim bittikten sonra da gerçekleştirip gerçekleştiremediklerini belirlemek amacıyla izleme oturumları planlanmıştır. İzleme oturumları öğretimi yapılacak beceriler kazandırıldıktan sonra üç, dört ve beş hafta sonra gerçekleştirilmiştir. İzleme oturumlarında, başlama düzeyi oturumları ve günlük yoklama oturumlarındaki aynı süreç takip edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada verimlilik verileri, etkililik verileri, güvenilirlik verileri ve sosyal geçerlilik verileri toplanması planlanmıştır. Etkililik, sosyal geçerlilik ve verimlilik verileri araştırmacı tarafından, güvenilirlik verileri ise gözlemci tarafından toplanmıştır.

Etkililik verilerinin toplanması için öğretimi yapılacak becerilerin beceri analizi kaydı ve başlama düzeyi, günlük yoklama, izleme ve genelleme verilerinin toplanacağı formlar kullanılmıştır. Araştırmada hedef becerinin öğretiminde fotoğraf ipucuyla ve video ipucuyla sunulan öğretimin etkililiğini saptamak ve bağımsız değişkenlerin etkililik açısından değişip değişmediğini anlamak için bir araya getirilen etkililik verileri görsel analiz yolu ile analiz edilmiştir. Görsel analiz de doğru tepki yüzdesi “(Doğru basamak sayısı/Toplam basamak sayısı) x 100” formülü ile hesaplanmıştır (Tekin-İftar, 2012).

Fotoğraf ipucunun ve video ipucunun verimliliklerini karşılaştırma amacıyla beceri öğrenilene kadar geçen süredeki; oturum sayısı, deneme sayısı, hata sayısı toplam öğretim süresi hesaplanmış ve elde edilen veriler betimsel olarak analiz edilmiştir.

Araştırmada kullanılan yöntemlerin uygunluğuna ve araştırmanın sonuçlarının anlamlılığına ilişkin sosyal geçerlik verileri hem araştırmaya katılan öğrencilerden hem de devam ettikleri okuldaki

çalışan diğer öğretmenlerden toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere formdaki sorular araştırmacı tarafından yöneltilmiştir. Araştırmanın uygulama safhası bittikten sonra araştırmacı ile aynı okulda çalışan diğer öğretmenlere araştırmanın başlama düzeyi, öğretim oturumu, günlük yoklama oturumu, kontrol beceri öğretim oturumu, genelleme oturumu, izleme oturumu arasından yansız atama ile seçilen örnek videolar izletilmiştir. Sonrasında öğretmenler için hazırlanan sosyal geçerlik formu verilmiş ve doldurmaları izlenmiştir. Doldurulan formlar araştırmacı tarafından okunarak betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir.

Güvenirlilik Verilerinin Toplanması ve Analizi

Gözlemciler arası güvenirlilik ve uygulama güvenirliliği verilerini toplamak amacıyla başlama düzeyi oturumları, öğretim oturumları, günlük yoklama oturumları, genelleme oturumları ve izleme oturumlarının hepsi cep telefonu kamerası ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın kaydedilen her bir öğretim oturumları arasından yansız atamayla seçilen oturumların %30'u gözlemciye izletilmiştir. Gözlemciler arası güvenirlilik verileri $[Görüş\ birliği / (Görüş\ birliği + Görüş\ aralığı)] \times 100$ (Kırcaali-İftar ve Tekin-İftar, 2012) formülüyle hesaplanmıştır.

Uygulama güvenirliliği için ise öğrenilen becerilere ait başlama düzeyi oturumlarına, günlük yoklama oturumlarına, izleme oturumlarına ve genelleme oturumlarına uygulamacının (1) araç-gereçleri kontrol etme/hazırlama (2) dikkat sağlayıcı ipucu sunma, (3) becerinin ana yönergesini sunma, (4) cevap aralığı için bekleme, (5) bireyin doğru tepkisinin ardından sonraki basamağa geçme/yanlış tepkisinde belirlenen ipucunu verme, (6) öğretim sona erdiğinde katılımı için bireye teşekkür etme davranışlarına ilişkin veri toplanmıştır. Uygulama güvenirliliği verilerini analizi etme amacıyla $[Gözlenen\ uygulamacı\ davranışı / Planlanan\ uygulamacı\ davranışı] \times 100$ (Tekin-İftar, 2012) formülüyle hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Etkililik ve Genelleme Bulguları

Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara fotoğraf ipucu ve video ipucunun sandviç hazırlama ve sofraya kurma becerilerinin öğretiminde etkililiğini gösteren bulgular, Şekil 1'de gösterilmektedir. Şekil 1 katılımcıların başlama düzeyi verilerini, uygulamaya başlamadan önce elde edilen verileri,

öğretim oturumlarındaki verileri her öğretimden önce alınan günlük yoklama verilerini göstermekte, izleme verileri ise öğretim bittikten sonra üç, dört ve beş hafta sonra toplanan verileri göstermektedir.

Bilal'in her iki beceriye ilişkin başlama düzeyi verisi %0'dır. Öğretim oturumunda her iki beceride de %100 performansla gösterdiği, izleme oturumunda ise edindiği bu beceriyi üç, dört ve beş hafta sonrasında da %100 koruduğu gözlenmiştir. Bilal video ipucuyla öğretilen sofraya kurma becerisini, dört öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstererek ölçütü karşılamıştır. Fotoğraf ipucuyla öğretilen sandviç hazırlama becerisini, beş öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstererek ölçütü karşılamıştır. Araştırmanın iç geçerliliğini güçlendirmek amacıyla Bilal'den kontrol beceri olarak uygulanan poşet çay hazırlama becerisine ait on bir oturum başlama düzeyi verisi toplanmıştır. Bilal'in kontrol beceriye ait başlama düzeyi verileri %0 düzeyindedir. Bilal'e etkili olan yöntem ile kontrol beceri olan poşet çay hazırlama becerisinin öğretimi yapılmıştır. Bilal ilk öğretim oturumundan başlayarak %100 doğru performans sergilediğinden öğretim üç oturum ile sonlandırılmıştır.

Ahmet Fatih'in her iki beceriye ilişkin başlama düzeyi performansı %0'dır. Öğretim oturumlarında her iki beceriyi de %100 performans gösterdiği, izleme oturumlarında ise edindiği bu beceriyi üç, dört ve beş hafta sonrasında da koruduğu görülmüştür. Ahmet Fatih video ipucuyla öğretilen sofraya kurma becerisini on bir öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstererek ölçütü karşılamıştır. Fotoğraf ipucuyla öğretilen sandviç hazırlama becerisini on öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstererek ölçütü karşılamıştır. Araştırmanın iç geçerliliğini güçlendirmek amacıyla Ahmet Fatih'den kontrol beceri olarak uygulanan poşet çay hazırlama becerisine ait on altı oturum başlama düzeyi verisi toplanmıştır. Ahmet Fatih'in kontrol beceriye ait başlama düzeyi verileri %0 düzeyindedir. Ahmet Fatih'e etkili olan yöntem ile kontrol beceri olan poşet çay hazırlama becerisinin öğretimi yapılmıştır. İlk öğretim oturumunda %42 diğer üç oturumda %100 doğru performans gösterdiğinden, dört oturum sonunda ölçüt karşılanmıştır.

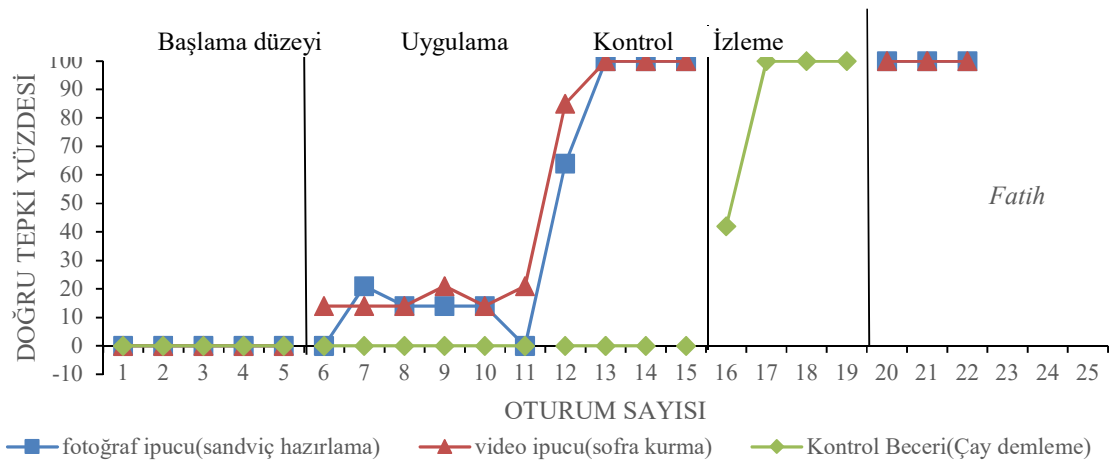
Abdullah'ın her iki beceriye ilişkin başlama düzeyi verileri %0'dır. Öğretim oturumlarında her iki beceriyi de %100 performans gösterdiği, izleme oturumlarında ise edindiği bu beceriyi üç, dört ve beş hafta sonrasında da koruduğu görülmüştür. Abdullah video ipucuyla öğretilen sandviç hazırlama becerisini altı öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstermiştir.

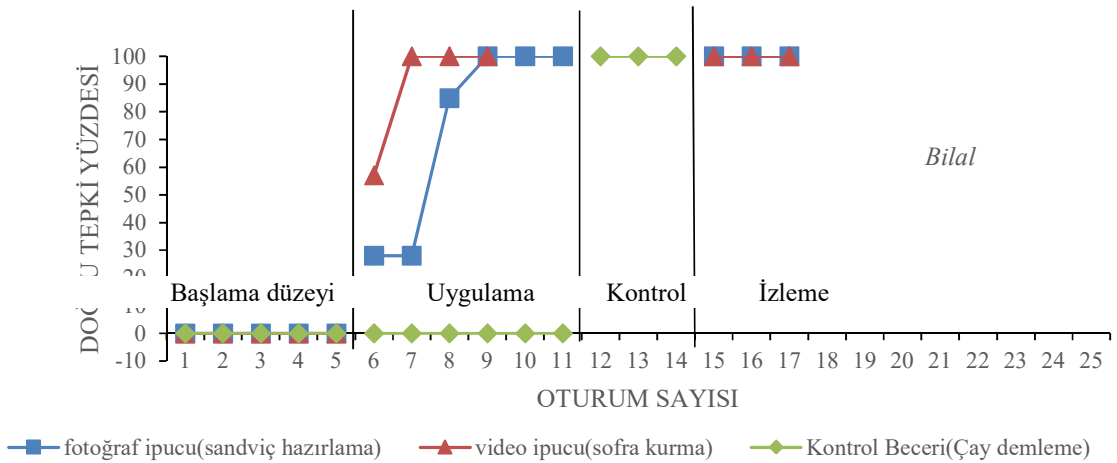
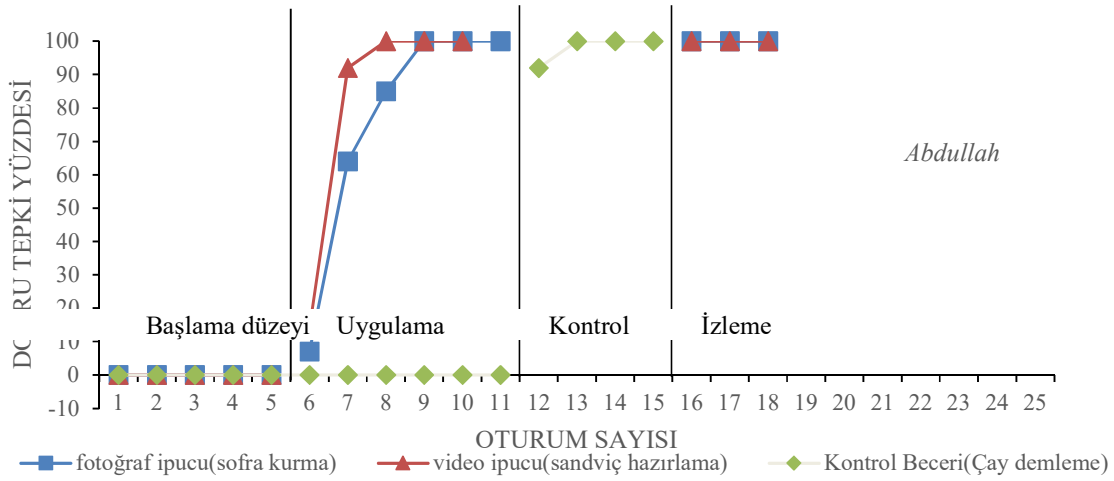
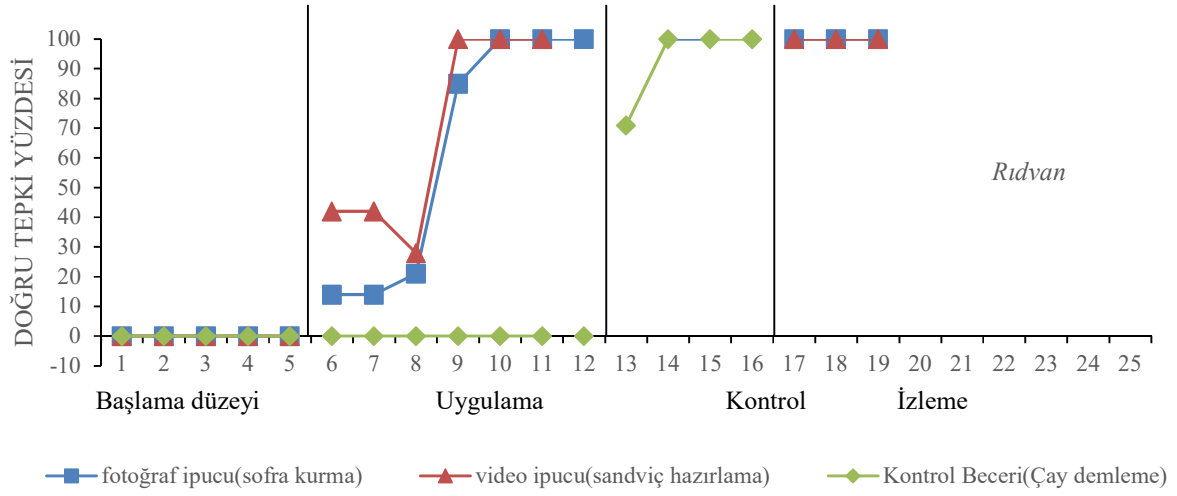
Fotoğraf ipucuyla öğretilen sofrta kurma becerisini yedi öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstermiştir. Araştırmanın iç geçerliliğini güçlendirmek amacıyla Abdullah'tan kontrol beceri olarak uygulanan poşet çay hazırlama becerisine ilişkin on iki oturum başlama düzeyi verisi toplanmıştır. Abdullah'ın kontrol beceriye ait başlama düzeyi verileri %0 düzeyindedir. Abdullah'a etkili olan uygulama ile kontrol beceri olan poşet çay hazırlama becerisinin öğretimi yapılmıştır. Abdullah ilk öğretim oturumunda %92 diğer üç oturumda %100 doğru performans gösterdiğinden dört oturum sonunda ölçüt karşılanmıştır.

Rıdvan'ın her iki beceriye ilişkin başlama düzeyi verileri %0'dır. Öğretim oturumlarında her iki beceride de %100 performans gösterdiği, izleme oturumlarında ise edindiği bu beceriyi üç, dört ve beş hafta sonrasında da koruduğu görülmüştür. Rıdvan video ipucuyla öğretilen sandviç hazırlama becerisini altı öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstermiştir. Fotoğraf ipucuyla öğretilen sofrta kurma becerisini yedi öğretim oturumunun son üçünde %100 doğru performans göstermiştir. Rıdvan'ın kontrol beceriye ait başlama düzeyi verileri %0 düzeyindedir. Rıdvan'a etkili olan uygulama ile kontrol beceri olan poşet çay hazırlama becerisinin öğretimi yapılmıştır. Rıdvan ilk öğretim oturumunda %71 diğer üç oturumda %100 doğru performans gösterdiğinden dört oturum sonunda ölçüt karşılanmıştır. Araştırmanın tüm katılımcılarına ait başlama düzeyi, uygulama, kontrol ve izleme oturumları verileri şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1

Bilal, Ahmet Fatih, Abdullah ve Rıdvan 'ın Başlama Düzeyi, Uygulama Oturumları ve İzleme Oturumlarında Sandviç Hazırlama ve Sofra Kurma Becerilerine İlişkin Doğru Tepki Yüzdeleri

Araştırmanın tüm katılımcıları sandviç hazırlama ve sofraya kurma becerilerinin genelleme ön test oturumlarında %0 performans göstermişlerdir. Son test oturumlarında bütün katılımcılar sandviç hazırlama ve sofraya kurma becerilerinde %100 doğru tepki vererek araç-gereçler ve kişiler arası genelleme yaptıkları görülmüştür. Ek olarak kontrol beceriyi de %100 doğru tepki vererek araç-gereç ve kişiler arası genelledikleri görülmüştür.

Verimlilik Bulguları

Sandviç hazırlama ve sofraya kurma becerilerinin öğretiminde kullanılan video ipucu ve fotoğraf ipucunun verimlilik bulgularını karşılaştırmak amacıyla becerilerin öğretildiği oturum sayısı, deneme sayısı, hata sayısı ve öğretim süresi incelenmiştir.

Bilal'in fotoğraf ipucu ile sandviç hazırlama becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 6, deneme sayısı 1, hata sayısı 20 ve toplam öğretim süresi 43 dakika 53 saniyedir. Bilal'in video ipucu ile sofraya kurma becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 4, deneme sayısı 1, hata sayısı 14 ve toplam öğretim süresi 29 dakika 54 saniyedir.

Ahmet Fatih'in fotoğraf ipucu ile sandviç hazırlama becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 10, deneme sayısı 1, hata sayısı 80 ve toplam öğretim süresi 57 dakika 19 saniyedir. Ahmet Fatih'in video ipucu ile sofraya kurma becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 11, deneme sayısı 1, hata sayısı 86 ve toplam öğretim süresi 1 saat 31 dakikadır.

Abdullah'ın fotoğraf ipucu ile sofraya kurma becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 5, deneme sayısı 1, hata sayısı 18 ve toplam öğretim süresi 47 dakika 10 saniyedir. Abdullah'ın video ipucu ile sandviç hazırlama becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 4, deneme sayısı 1, hata sayısı 15 ve toplam öğretim süresi 35 dakika 19 saniyedir.

Rıdvan'ın fotoğraf ipucu ile sofraya kurma becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 5, deneme sayısı 1, hata sayısı 39 ve toplam öğretim süresi 28 dakika 50 saniyedir. Rıdvan'ın video ipucu ile sandviç hazırlama becerisinin ölçüt karşılanıncaya kadar gerçekleşen oturum sayısı 4, deneme sayısı 1, hata sayısı 26 ve toplam öğretim süresi 23 dakika 12 saniyedir.

Araştırmada katılımcılardan toplanan oturum sayısı, deneme sayısı, hata sayısı ve öğretim süresi sonuçlarına bakıldığında iki yöntem arasında video ipucu ile öğretim yönteminin daha verimli olduğu saptanmıştır.

Sosyal Geçerlik Bulguları

Araştırmanın katılımcılarından ve öğretmenlerinden; sosyal geçerlik bulguları, araştırmanın amacı, kullanılan yöntemin önemi ve araştırma sonuçlarına yönelik veriler toplanmıştır.

Katılımcılara yöneltilen birinci soruda “tablet kullanarak bir şeyler öğrenmek hoşuna gitti mi?” diye sorulmuş ve hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır. Katılımcılara yöneltilen ikinci soruda “Fotoğrafları kullanarak bir şeyler öğrenmek hoşuna gitti mi?” diye sorulmuş ve hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır. Üçüncü soruda “sofra kurmayı öğrenmek hoşuna gitti mi?” diye sorulmuş ve bütün öğrencilerden “Evet” yanıtı alınmıştır. Dördüncü soruda “sandviç hazırlamayı öğrenmek hoşuna gitti mi?” diye sorulmuş ve katılımcıların üçünden “Evet” yanıtı birinden “Hayır” yanıtı alınmıştır. Beşinci soruda “sofra kurma ve sandviç hazırlamayı fotoğraflarla mı öğrenmek videolarla mı öğrenmek hoşuna gitti?” diye sorulmuş ve bütün öğrencilerden video ile öğrenmek yanıtı alınmıştır. Altıncı soruda “kendi başına sofrayı kurabilir misin?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerin hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır. Yedinci soruda “kendi başına sandviç hazırlayabilir misin?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerin hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır. Sekizinci soruda “Tekrar böyle bir çalışmaya katılmak ister misin?” diye sorulmuş ve üç öğrenciden “Evet” yanıtı birinden “Hayır” yanıtı alınmıştır. Dokuzuncu soruda “Öğretmenlerinin ya da ailenin seninle böyle bir çalışma yapmasını ister misin?” diye sorulmuş ve öğrencilerin hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır. Onuncu soruda “Bu öğrendiklerini arkadaşların da öğrensin ister misin?” diye sorulmuş ve öğrencilerin hepsinden “Evet” yanıtı alınmıştır.

Katılımcı öğretmenlerden sosyal geçerlik verisi toplamak amacıyla oluşturulan formları vermeden önce video ipucuna, fotoğraf ipucuna ve yapılan uygulamaya dair bilgiler sunulmuş ve rastgele birkaç oturumun video görüntüleri izletilmiştir. Öğretmenlerin hepsi sofrayı kurma ve sandviç hazırlama gibi günlük yaşam becerilerinin öğrencilerin öğrenmesi gereken beceri olduğunu ve OSB olan öğrencilerde tablet kullanımı doğru bulduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin yarısı (5’i) OSB olan bireylere öğretim yaparken tablet bilgisayar kullandıklarını, diğer yarısı ise

kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin 8'i OSB olan öğrencilere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde tablette kullanılabilecek materyalleri hazırlayabileceklerini düşünürken, 2'si hazırlayamayacaklarını belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin tamamı (10) OSB olan öğrencilere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde video ipucunu ve fotoğraf ipucunun kullanımını beğendiğini ve bu öğrencilere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde video ipucunu ve fotoğraf ipucunu kullanmak istediklerini söylemişlerdir. Katılımcı öğretmenlerin tamamı (10) video ipucunun da fotoğraf ipucunun da sofraya kurma ve sandviç hazırlama becerilerinin öğretiminde etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin 7'si OSB olan öğrencilere öğretim yapmak üzere video ipucu yöntemini daha çok kullanmayı tercih ettiklerini belirtirken, 3'ü fotoğraf ipucu yöntemini daha çok kullanmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin 7'si OSB olan öğrencilere öğretim yapmak üzere video ipucuyla öğretimin daha etkili olduğunu düşünürken, 3'ü ise fotoğraf ipucu ile öğretimin daha etkili olduğunu düşündüğünü belirtmişlerdir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın amacı OSB olan bireylere ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde, fotoğraf ipucu ve video ipucunun etkililik ve verimlilik açısından karşılaştırılması, bunun yanında katılımcı bireylerin ve öğretmenlerinin ev içi yaşam becerilerinde, fotoğraf ipucu ve video ipucuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırmanın bulguları OSB olan bireylerin sofraya kurma ve sandviç hazırlama becerilerinin ediniminde, uygulama bittikten sonra da üç, dört ve beş hafta sonra becerilerin ediniminin korunması, farklı ortam, materyal ve kişilere genellenmesinde, fotoğraf ipucunun ve video ipucunun etkili olduğu, verimlilik bulguları ise üç katılımcıda video ipucunun daha verimli olduğu görülürken, bir katılımcıda fotoğraf ipucunun daha verimli olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcı bireylerin sosyal geçerlik bulgularında, ev içi yaşam becerilerinin öğretimine ilişkin olumlu görüş bildirdikleri, uygulamanın ediniminde kullanılan iki farklı ipucu (fotoğraf ipucu ve video ipucu) tercihlerine ilişkin video ipucu seçilmiştir.

Ulusal alanyazında video ipucunun diğer öğretim yöntemleriyle karşılaştırıldığı çok sayıda araştırma olmasına rağmen, fotoğraf ipucuyla karşılaştırıldığı herhangi bir çalışma yer

almamaktadır. Uluslararası alanyazında fotoğraf ipucu ile video ipucunun etkililiklerini karşılaştıran üç araştırmaya rastlanmıştır. Bu araştırmada video ipucu ile fotoğraf ipucu arasında etkililik açısından bir fark bulunmazken Karpman ve diğerleri (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırmada video ipucunun fotoğraf ipucundan daha etkili olduğu, Mechling ve Gustafson (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen bulgularda da video ipucunun fotoğraf ipucundan daha etkili olduğu, çalışmaya katılan altı bireyden ikisinin görevleri tamamlayabildiği, dört öğrencinin görevleri tamamlayamadığı görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında araştırmanın bulgularının bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular ile Andersen ve diğerleri (2018) çalışmasında elde edilen bulgular ile de tutarlılık göstermektedir. OSB olan bireylere, ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde fotoğraf ipucunun ve video ipucunun etkililik açısından farklılaşmadığı görülmektedir. Ele alınan araştırmalarda elde edilen bulgulardan birisinin bu araştırmayla tutarlılık gösterdiği, diğer ikisinin etkililik açısından farklı sonuçlandığı ortaya çıkmıştır. Buradan yola çıkarak fotoğraf ipucu ve video ipucunun OSB olan bireylere, ev içi yaşam becerilerinin öğretiminde etkili olduğu ifade edilebilir.

Araştırmanın verimlilik bulgularının bireyden bireye farklılaştığı ve araştırmada üç birey için video ipucunun ölçüt karşılanana kadar gerçekleşen oturum ve gerçekleşme süresi açısından daha verimli olduğu, bir öğrenci için ise fotoğraf ipucunun daha verimli olduğu dikkati çekmektedir. Ancak iki yöntem arasındaki fark oldukça azdır (örn., aradaki fark Bilal için iki oturum, Abdullah için bir oturum, Rıdvan için bir oturum, Ahmet Fatih için bir oturum). Araştırmada hata sayısı, üç öğrencide de video ipucuyla öğretim yönteminin daha verimli olduğu, bir öğrenci de ise fotoğraf ipucuyla öğretimin daha verimli olduğu, araştırmada fotoğraf ipucu ve video ipucunun yoklama ve öğretim oturumlarında geçen süre söz konusu olduğunda video ipucunun daha verimli olduğu görülmüştür. Araştırmadaki bağımlı değişkenler öğretim süresi açısından değerlendirildiğinde, sofranın kurma becerisi için geçen süre Bilal için 29 dk. 54 sn. sandviç hazırlama becerisi için geçen süre 43 dk. 53 sn. olduğu, Ahmet Fatih'in sofranın kurma becerisi için geçen süre 90 dk. 46 sn., sandviç hazırlama becerisi için geçen süre 57 dk. 19 sn. olduğu, Abdullah'ın sofranın kurma becerisi 47 dk. 10 sn., sandviç hazırlama becerisi için geçen süre 35 dk. 19 sn., Rıdvan'ın sofranın kurma becerisi için geçen süre 28 dk. 50 sn., sandviç hazırlama becerisi için geçen süre 23 dk. 12 sn. dir. Bu çalışmanın bulguları Mechling ve Gustafson (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışma ile öğrenme hızı olarak

örtüşmektedir. Her iki araştırmada da katılımcıların çoğunluğu video ipucu ile daha hızlı öğrenmiş olmaları çalışmaların ortak noktasıdır.

Araştırmanın izleme bulguları, OSB olan bireylerde, sofrta kurma ve sandviç hazırlama becerilerinin öğretim süreci tamamlandıktan üç, dört ve beş hafta sonra da becerinin edinimini korudukları bulgusu ortaya konmuştur. Video ipucu ve fotoğraf ipucunun etkililiğini karşılaştıran diğer araştırmaların izleme oturumları gözden geçirildiğinde Mechling ve Gustafson (2009) çalışmasında altı bireyden birinin %60 düzeyinde becerinin edinimini koruduğu, diğerlerinin en az %80 düzeyinde beceriyi korudukları gözlenmiştir. Andersen ve diğerleri (2018) ve Karpman ve diğerleri (2010) kalıcılığın sağlanmasında fotoğraf ipucu ve video ipucunda da öğrenilen becerileri korudukları ve iki yöntem arasında belirgin fark olmadığı gözlenmiştir.

Araştırmada elde edilen genelleme bulguları hem fotoğraf ipucu hem de video ipucunun araştırmaya katılan bireylerin öğrenmiş oldukları sofrta kurma ve sandviç hazırlama becerilerini farklı materyal, ortam ve kişilere genelleme bildiklerini göstermiştir. Mechling ve Gustafson (2009) çalışmasında fotoğraf ipucunun genellenmesinde üç bireyin %20 oranında genelleme bildiği, bir bireyin %40 oranında genelleme bildiği, iki bireyin %70 oranında genelleme bildikleri görülmüştür. Andersen ve diğerleri (2018) çalışmasında öğretilen ev içi yaşam becerileri farklı materyal, ortam ve kişilere genelledikleri, Karpman ve diğerleri (2010) çalışmasında da video ipucunun en az %80 oranında genellendiğini, fotoğraf ipucunun ise %60 oranında genelleme bildikleri ifade etmişlerdir. Bu çalışmanın bulgularında dört bireyin de %100 oranında genelleme bildikleri bulgusu ile OSB olan bireylere fotoğraf ipucu ve video ipucunun kıyaslandığı diğer araştırmaların bulgularından daha yüksek bir genelleme oranı ortaya koyduğundan araştırmayı güçlü kılmış ve diğer çalışmalardan ayırmıştır.

Öğretim evresindeki tutarsız etkililik bulguları da tartışılacak bir konu olarak göze çarpmaktadır. Bilal'in etkililik bulguları video ipucu ile öğretilmesi hedeflenen sofrta kurma becerisi öğretim aşamasında kararlı bir artış gösterirken; fotoğraf ipucu ile öğretilen sandviç hazırlama becerisinin öğretim aşamasında iki oturum aynı biçimde devam etmiş sonrasında artış gösterdiği gözlenmiştir. Sosyal geçerlik verileri toplanırken Bilal ile yapılan görüşme esnasında, Bilal video ipucu ile bir beceri öğrenmeden daha çok hoşlandığını ve yeniden böyle bir çalışmaya katılmak istediğini belirtmiştir. Ahmet Fatih' in etkililik bulguları incelendiğinde, video ipucu ile sofrta kurma

becerisinin öğretim aşamasında ilk aşamada sabit performans gösterdiği, sonrasında tutarsızlıklar olduğu ve daha sonra kararlı olarak arttığı gözlemlenmiştir. Fotoğraf ipucu ile sandviç hazırlama öğretilirken ilk aşamada iniş çıkışlar olurken daha sonra kararlı bir artış sergilediği gözlenmiştir. Sosyal geçerlik verileri toplanırken, Ahmet Fatih ile yapılan görüşme esnasında sandviç hazırlama becerisinden hoşlanmadığını, salamları sade yemeyi sevdiğini ve bir daha böyle bir çalışmaya katılmak istemediğini belirtmiştir. Abdullah'ın etkililik bulguları incelendiğinde, video ipucu ile sandviç hazırlama ve fotoğraf ipucu ile sofraya kurma becerilerinin öğretiminde kararlı bir artış sergilediği gözlenmiş ve sosyal geçerlik verileri toplanırken Abdullah' a sofraya kurma ve sandviç hazırlamayı fotoğraflarla mı öğrenmek, videolarla mı öğrenmek hoşuna gitti? sorusu sorulmuş ve videolarla yanıt alınmıştır. Bu yanıtın araştırma bulguları ile tutarlı olduğu gözlenmiştir. Rıdvan'ın etkililik bulguları incelendiğinde video ipucu ile sandviç hazırlama öğretim aşamasında tutarsızlık olduğu, daha sonra kararlı olarak arttığı; fotoğraf ipucu ile sofraya kurma becerisinin öğretim aşamasında kararlı bir artış sergilediği gözlemlenmiştir. Sosyal geçerlik verilerinde Rıdvan da kendisine yöneltilen sofraya kurma ve sandviç hazırlamayı fotoğraflarla mı öğrenmek videolarla mı öğrenmek hoşuna gitti? sorusuna diğer arkadaşları gibi videolar ile öğrenme yanıtını vermiştir. Bu da öğretilecek becerileri seçerken katılımcının gereksinimi öncelikli de olsa ilgi ve isteklerini de dikkate almanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın öğretmenlerden alınan sosyal geçerlilik bulguları, OSB olan bireylerin öğretmenlerinin tümü öğrencilerine ev içi yaşam becerilerinin öğretilmesi gerektiğini ve öğretimde tablet kullanımının uygun olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmanın yöntemi olan uyarlamalı dönüşümlü uygulamalar modelinde iç geçerliği tehdit eden etmenleri kontrol etmek amacıyla bağımlı değişkenler ile aynı zorluk düzeyine sahip benzer bir beceri belirlenmiş ve araştırmada buna "kontrol davranış" denmiştir. Bu davranış (poşet çay demleme) için bağımlı değişkenlerin öğretimi yapılırken devamlı olarak başlama düzeyi verisi toplanmıştır (Kurt, 2018). Araştırmaya katılan OSB olan bireylere bağımlı değişkenlerin öğretimi tamamlandıktan sonra araştırma bulguları doğrultusunda birey için daha etkili ve verimli olan yöntem ile kontrol becerisinin öğretimi yapılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin kontrol beceriyi en fazla dört oturumda öğrenmelerinin nedeni, sandviç hazırlama ve sofraya kurma becerilerinin öğretiminden önce herhangi bir ev içi yaşam becerisi deneyimlerinin olmaması, bu becerilerin

öğretiminde deneyim kazandıkları ve poşet çay demleme becerisinin öğretiminde önceden yöntemi öğrenmiş olmanın verdiği deneyimi kullandıkları düşünülmüştür.

Araştırmanın önerileri şu şekilde sıralanabilir;

- Alanda çalışan uzmanlar ve öğretmenler bireyin özelliklerini dikkate alarak, farklı yetersizlik türlerinde de video ipucu ve fotoğraf ipucu yöntemini kullanmaları,
- OSB olan bireylere, farklı ev içi yaşam becerilerini de çalışarak toplumda bağımsız bireyler olmalarına, bu becerileri gerçekleştirerek belli istihdam alanlarında çalışmalarına katkı sağlamaları,
- Alan uzmanları ve öğretmenler bireyin özelliklerine göre video ipucunu sunacağı cihazı ya da fotoğraf ipucunu sunacağı materyali değiştirmeleri önerilir.

KAYNAKÇA

- Alwell, M. Cobb, B. (2009). Functional life skills curricular interventions for youth with disabilities: A systematic review. *Career Development for Exceptional Individuals*, 32(2), 82-93.
- Bennett, K. D., Gutierrez, A. and Honsberger, T. (2013). A comparison of video prompting with and without voice-over narration on the clerical skills of adolescents with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 7(10), 1273-1281.
- Browder, D. M. and Bambara, L. (2000). Home and community. ME Snell ve F. Brown (Ed.), *Instruction of student with severe disabilities içinde* (543-589).
- Cannella-Malone, H. I., Fleming, C., Chung, Y. C., Wheeler, G. M., Basbagill, A. R. ,Singh, A. H. (2011). Teaching daily living skills to seven individuals with severe intellectual disabilities: A comparison of video prompting to video modeling. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 13, 144-153.
- Cannella-Malone, H. I., Tullis, C. A., Payne, D., Sabielny, L. M. (2012). The effects of self-directed video prompting with two students with intellectual and developmental disabilities. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 24(6), 617-634.

- Chebuhar, A., McCarthy, A. M., Bosch, J., Baker, S. (2013). Using picture schedules in medical settings for patients with an autism spectrum disorder. *Journal of Pediatric Nursing*, 28(2), 125-134.
- Cihak, D. F., Wright, R. and Ayres, K. M. (2010). Use of self-modeling static-picture prompts via a handheld computer to facilitate self-monitoring in the general education classroom. *Education and Training in Autism and Developmental Disabilities*, 136-149.
- Cihak, D. F. (2011). Comparing pictorial and video modeling activity schedules during transitions for students with autism spectrum disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5, 433-441.
- Çankaya, S. (2013). *Zihin engellilere özbakım ve ev içi becerilerinin öğretiminde ailelere yönelik beceri öğretimi yazılımının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çattık, E. O. ve Ergenekon, Y. (2019). Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Bağımsız Yaşam Becerilerinin Öğretildiği Araştırmaların İncelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 572-607.
- Gies, M. L., (2012). The use of video prompting on the acquisition, maintenance, and generalization of a line dance by adolescents with autism spectrum disorders. Master's thesis, The Ohio State University, Ohio.
- Glodowski, K. R. and Rodriguez, N. M. (2019). The effects of scenic picture prompts on variability during the acquisition of intraverbal categorization for children with autism. *The Analysis of verbal behavior*, 35(2), 134-148.
- Green, S. A. and Carter, A. S. (2014). Predictors and course of daily living skills development in toddlers with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, 44(2), 256-263.
- Holcombe, A., Wolery, M. and Gast, D. L. (1994). Comparative single-subject research: Description of designs and discussion of problems. *Topics in Early Childhood Special Education*, 14(1), 119-145.

- Horn, J. A. (2008). Teaching functional skills to individuals with developmental disabilities using video prompting. *Doctoral thesis*. University of South Florida.
- Johnson, J. W., Blood, E., Freeman, A. and Simmons, K. (2013). Evaluating the effectiveness of teacher-implemented video prompting on an ipod touch to teach food-preparation skills to high school students with autism spectrum disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 28(3), 147-158.
- Kaya, F. (2015). Otizm spektrum bozukluğu olan öğrencilere yiyecek-içecek hazırlama becerilerinin öğretiminde sesli anlatım içeren ve içermeyen video ipucunun karşılaştırılması. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kellems, R. O., Frandsen, K., Cardon, T. A., Knight, K., Andersen, M. (2018). Effectiveness of static pictures vs. video prompting for teaching functional life skills to students with autism spectrum disorders. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, 62(2), 129-139.
- Kim, K.H. and Turnbull, A. (2004). Transition to adulthood for students with severe intellectual disabilities: Shifting toward person-family interdependent planning. *Research & Practice for Persons with Severe Disabilities*, 29, 53-57.
- Mechling, L. C. and Gustafson, M. (2009). Comparison of the effects of static picture and video prompting on completion of cooking related tasks by students with moderate intellectual disabilities. *Exceptionality*, 17, 103-116.
- Mechling, L. C. and Stephens, E. (2009). Comparison of self-prompting of cooking skills via Picture-based cookbooks and video recipes. *Education and Training in Developmental Disabilities*, 44(2), 218-236.
- Mechling, L. C., Ayres, K. M., Foster, A. L., Bryant, K. J. (2013). Cooking skills to high school students with autism comparing the effects of commercially available and custom-made video prompting. *Remedial and Special Education*, 34(6), 371-383.

- Murdock, L. C., Ganz, J. and Crittendon, J. (2013). Use of an iPad play story to increase play dialogue of preschoolers with autism spectrum disorders. *Journal of autism and developmental disorders*, 43(9), 2174-2189.
- Pierce, K. L. and Schreibman, L. (1994). Teaching daily living skills to children with autism in unsupervised settings through pictorial self-management. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 27, 471-481.
- Rae, B., (2018). Picture Cues and Reading Comprehension The Impact of Picture Cues on the Reading Comprehension of First Grade Students with Autism Spectrum Disorder. https://fisherpub.sjfc.edu/education_ETD_masters/366.
- Sigafoos, J., O'Reilly, M., Cannella, H., Edrisinha, C., de la Cruz, B., Upadhyaya, M., Young, D. (2007). Evaluation of a video prompting and fading procedure for teaching dish washing skills to adults with developmental disabilities. *Journal of Behavioral Education*, 16(2), 93-109.
- Sindelar, P. T., Rosenberg, M. S. and Wilson, R. J. (1985). An adapted alternating treatments design for instructional research. *Education and Treatment of Children*, 67-76.
- Spencer, L.G. (2002). Comparing the effectiveness of static pictures vs. video modeling on teaching requesting skills to elementary children with autism. Doktoral dissertation, Georgia State University.
- Tekin-İftar, E. (2012). Davranış kayıt teknikleri. Eğitim ve davranış bilimlerinde tek-denekli araştırmalar içinde (s. 66-108.). Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tekin-İftar, E. ve Değirmenci, H. D. (2012). Otizm spektrum bozukluğu olan çocukların öğretimi. Tekin-İftar, E. (Ed.), *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklar ve eğitimleri içinde* (ss. 267-307). Vize Yayıncılık.
- Van Laarhoven, T., Kraus, E., Karpman, K., Nizzi, R., Valentino, J. (2010). A comparison of picture and video prompts to teach daily living skills to individuals with autism. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 25, 195-208.

Varol, N. (2005). Beceri öğretimi ve öz bakım becerilerinin kazandırılması. Ankara: Kök.

Wu, P. F., Cannella-Malone, H. I., Wheaton, J. E. and Tullis, C. A. (2016). Using video prompting with different fading procedures to teach daily living skills: A preliminary examination. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities*, 31(2), 129-139.

Yanardag, M., Akmanoglu, N. and Yilmaz, I. (2013). The effectiveness of video prompting on teaching aquatic play skills for children with autism. *Disability and rehabilitation*, 35(1), 47-56.

Yavuz, M., (2016). *Otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara ev içi becerilerin öğretiminde videoyla model olma ile videoyla ipucu yöntemlerinin etkililiğinin ve verimliliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the study, the effectiveness and efficiency of photo prompting and video prompting in teaching domestic life skills to individuals with autism spectrum disorder (ASD) were compared. Independent living skills are the skills that individuals affected by disability should have in order to live without being dependent on other individuals (Çankaya, 2013). Independent living skills are skills that are suitable to be taught with almost all teaching methods and techniques. Since these individuals have difficulty in organising and classifying auditory stimuli, the use of visual supports is more preferred. Technological tools used to provide visual support have a very common usage area because they are both small and useful (Murdock, Ganz, & Crittendon, 2013). In teaching independent living skills to children with ASD, there are also teaching packages with photographs and videos. Therefore, it is possible to use video-based applications in teaching target behaviours to children with ASD (Değirmenci & Tekin-İftar, 2012). These individuals need to use various teaching methods to learn domestic life skills. Two of these teaching methods are photo prompting and video prompting (Yavuz, 2016). Based on the results of the limited number of studies, the need for research arose based on the findings obtained. The results of the studies showed that the planned

instruction is effective in teaching skills to individuals with ASD because video and photo prompting serve the visual process.

Method

In the study, the adaptive alternating treatments model was used to compare the effectiveness and efficiency of photo prompting and video prompting. In the application of this model, the effectiveness of two or more independent variables on two or more irreversible dependent variables are compared. In the adaptive alternating treatments model, the applications of the independent variables should be rapidly transformed by applying both methods during the day or by applying both methods in one session. This model is organised as the baseline phase, the implementation phase in which two or more independent variables are compared; the baseline phase, the implementation phase in which the comparison is made, and continuing the implementation with the more effective or efficient method (Holcombe, Wolery, & Gast, 1994, Sindelar et al., 1985, Holcombe et al., 1994).

Conclusion

When the results of the study were examined, it was observed that photo prompts and video prompts were effective in the acquisition of the skills of setting the table and preparing sandwiches by individuals with ASD, in the preservation of the acquisition of the skills three, four and five weeks after the end of the intervention, and in the generalisation of the skills to different environments, materials and people, and that video prompts were more efficient in three participants, while photo prompts were more efficient in one participant. In the social validity findings of the participant individuals, it was observed that they expressed positive opinions about the teaching of domestic life skills, and video prompting was selected for their preferences of two different prompts (photo prompts and video prompts) used in the acquisition of the application. Although there are many studies in the national literature comparing video prompting with other teaching methods, there is no study comparing it with photo prompting. In the international literature, three studies comparing the effectiveness of photo prompting and video prompting were found. While no difference was found between video prompting and photo prompting in terms of effectiveness in this study, the findings of the studies conducted by Karpman et al. (2010) and Mechling and Gustafson (2009) showed that video prompting was more effective than photo

prompting, two of the six individuals participating in the study were able to complete the tasks, and four students could not complete the tasks. From this point of view, the findings of the study are similar to the results of this study. The findings obtained in this study are consistent with the findings obtained in the study of Andersen et al. It is seen that photo prompting and video prompting do not differ in terms of effectiveness in teaching domestic life skills to individuals with ASD. It was revealed that one of the findings obtained in the studies analysed was consistent with this study, while the other two resulted differently in terms of effectiveness. From this point of view, it can be said that photo prompting and videoprompting are effective in teaching domestic life skills to individuals with ASD.

It is noteworthy that the efficiency findings of the study differed from individual to individual, and it is noteworthy that video prompting was more efficient for three individuals in terms of the session and the duration of the session until the criterion was met, while photo prompting was more efficient for one student. However, the difference between the two methods is quite small. The number of errors in the study showed that video prompting was more efficient for three students, photo prompting was more efficient for one student, and video prompting was more efficient when it came to the duration of the probe and instruction sessions of photo prompting and video prompting. The follow-up findings of the study revealed that individuals with ASD maintained the acquisition of the skills of setting the table and preparing sandwiches, four and five weeks after the teaching process was completed. The generalisation findings obtained in the study showed that both photo prompting and video prompting were able to generalise the skills of setting the table and preparing sandwiches learned by the individuals participating in the study to different materials, environments and people. As a result of the findings of the study, it is suggested that the difference between video prompting and photo prompting in terms of effectiveness and efficiency is quite small and the reason for this difference differs according to the level of individuals affected by ASD and their developmental characteristics. Based on this, experts and teachers working in the field can teach with video prompting and photo prompting methods in different types of disabilities, taking into account the characteristics of the individual. In the study, the skills of setting the table, preparing sandwiches and brewing tea bags were studied. Individuals with ASD can be helped to become independent individuals in the society by practising different domestic life skills and to work in certain employment areas by realising these skills. In the study, video prompts were presented

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi MAKÜ-EBED	e-ISSN: 2146-6467	Yıl: 2023	Cilt: 11	Sayı: 14	Sayfa: 65-94

with a tablet, and photo prompts were presented with laminated a5 paper. Field experts and teachers are recommended to change the device to present the video cue or the material to present the photo cue according to the characteristics of the individual.